

НЕПОКОР

АНТЕ ПОПОВСКИ

МАКЕДОНИЈА

Стиснете ги тревките
Неја ќе ја исцедите.

Наслонете се врз каменот
Името ќе ѝ го чуете.

Симнете се во реките
дното со неја ќе ве почести.

Легнете да починете
И ноќта со неја ќе ве покрие.

(„Вардар“)

Се искачија маглишта по ридон нагоре
- И месечината ќе ја украдат.

Долу по рекана,
Горе по добравана,
Освива полено кој знае кој век
Во војнички цокули обуено.

Обесени вековите загинаа со очи кон твоето небо
Ти вишнееш разделена на Ристоси и Голготи...

Еве ја таа проста земја од дволичен камен
и сонце
Децата уште незаодени каде што откопуваат
лобањи
По градините.

Еве ја таа проста земја од пајажина и од води
Мудро слободата кај што ги запишува селските
имиња

Место икони по црквите
И каде летото како судбина
Трае до последниот востанат.

Еве ја таа проета земја од заморено дишење
и од молк
Низ која времето одминува и пак се враќа
Со неја да го сподели лажното траење.

О, еве ја таа проста земја од грч и од чекање
Што ги научи и свездите да шептат на
Македонски
А никој не ја знае.

Од без нас стежнаа патиштата и ридовите голеат
Послани по полињата згинавме со сите есени
чекајќи.

Се расправавме со тоа пак тоа. Згни до што е плоча
по праговите
Нè изгриза оваа жолта месечина од појди пак
дојди недојдина.

Чини намножи со брсјачиштана, направи
историја и битисај!
Не остатаи мијак да ја запише...

Митровден да ти е брат друг што ќе дочекаш.
До сена сонце делија — на месечина в земи
поднови.

Ова немо, ова ширум црно црнеење ме докрајчи
и еве
Болен веќе моите очи и црното не го познаваат.

Да побегнев, да праноќвв една ноќ макар ко
вљубените,
Врз ружа да легнав — може ќе оздравев ...

Вака . . . Ах, зло да не види и на дланки ружи
да му расцутат на тој
Што ги научи по потајно корење

И ружите црвенилото свое на земјата моја да ѝ
го даруваат
Со знамиња небото да си го покрие.

Ќе ги изнајдам јас тие зли ветришта од далеку,
од пекол,
И ќе му донесам на ова поле болно бездомие.

Жедни ќе ги исушам сите корита и пусти
брегови ќе оставам
Да каменеат безизлезна тишина.

И едно големо невреме ќе го растури твојот црн
престол на лелекот
На гола чистина како пред најдревен олтар ќе
застанам

Врисици на раце да ми ја донесат мојата
последна ноќ
И над пепелта до првиот заборав ќе ми
стражариш ти

Земјо, на незбиднато воскресение.

Полна месечина на рабон два вкрстени меча
И река од демирхисарска непокор;

Отвори ми ја портата да истечам
Со сета лоша крв на своето несреќно име...

Ќе се вратам забраден со црната шамија
На твојата најубава невеста

За да ме созидаш на портите
кон твоите неולי што водат.

Ги промостивме, ги исушивме сите реки
Туѓа надојдина.

Простум, по наше, надживеавме до што е корен
На нас неналик

И тихо, очи да ти истечат, најмилото да ти умре
За кого грее сонцено?

Осемнавме, високо е, трага ќе ни нема
А небоно нови балкани болика се прави.

Ќе умреш — не рече доста земја, голина,
камен ...
У бога само три работи бидувале — раѓај, немај
и немеј.

И ишта ти е кому да шепнеш, да ти е твое барем
окоето
Сè што заврза — заврза да е за века туѓо и
неверовито.

Па поткасај си ги усните — крв и од месечина
потекла
Од радост заплачи — не запри невреме планиње
дур не однесло ...

Арно што научи што зборува земјана, голинана,
каменон
Ако ти е ишта и пет века живеј си арн'ама —
раѓај, немај и немеј.

Ги пречекавме сите мени на гол камен
Разлиставме по ова црно дабје балканско.

Три колена и три века
За една дланка кособоиште продававме,

По карпите орли имињата ни ги пишуваа
Копаа бездни трага да ни сокријат маркокралеи,

Од овој корен заврза до што е дрво правостоина,
До што е свер на овие брегови пие месечина.

Нема веќе пат. Сите патишта сршија. Сега и
оној.

До деветтиот круг што води го нема.

Го задавил некој и сонцено. Несреќнику
Кој ќе го преврзе со најблагата молитва на
мајка ти

И мртов што те нема?

Зашто по полињата, под ноктите, меѓу бреговите
На едно трајно поразно течење
Нема веќе тајни.

Темно е, мрачно е и само земјата изморено дише
Низ грло од селанска пушка.

Се изнагледав месечина. Како капка мојата
изгорена душа
Те испи за три живота напред и пак горам.

Истеков со сите реки и празни корита им донесов
на морињата
- И за шпиунот во твои меса ако се криел
болка ме пече

Зашто, ти од малена нè научи
Така просто, така јасно да си се разбираме
- Тој нож што нема среќа нема.

Да е вечен тој бог
За визглавје на јунаците што те роди
И за леб на шпиуните.

Секнува рекана, уште едно колено ти истечува
земјо
Извади ги визглавјата од под татковците
и подај ни ги.

Простум, зашто инаку не нè научи, го
пречекавме оној сетен час
Со каменон кога треба да се поделиме и кога
ништо освен твоето име

Осемнато на усните на сите камењари и неба
Не му оставаме на она што иде и не ќе не
протаса.
Да ја дочекавме таа проклета река небоно што
ја вести
Меѓу два брега тебе: оваа и — онаа по бездните
што те бараме.

О, привиденија!
На дабот налик рода да се роди
И пат без крстопати

На овој даб името ќе ти го напишам
Дождјовите да го симнат
Жедните в земи да го напоиш

На оваа нива
Грутка од тебе ќе посејам
Класатка да нимне
Со неа внучињата да ни ги нахраниш.

На овој рид ќе те оставам И кога ќе
заминам Пак да те гледам

- Голема.(„Вардар“)

ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ

Постара си од гороцветот и ножот
— И тоа е сè.

Во една твоја црква
Откопан е зборот востание.

Еве го и најдревниот глужд
Со твоето име.

Заградена си од време
И свртена кон едно друго време.

Те молам,
Благословиме за покорник
На твојата религија на недојденото.

Со разум на маж и здравје на топла земја
Дојдов да лутам ноќ и ден, крај в краја и никој
нигде ништо.

Се опаметувам, но, што? Јас веќе залунав
И касно е и за најмало покајување.

Дојдов со едно тело — со рани за две се враќам
На моето чело најцрната клетва е изречена
Не проколнувај го душманот и името да ти го
носи
— И под девет бездни татковината ќе ти ја
изнајде.

А со разум на маж и здравје на топла земја
Дојдов на врела крв моите соништа да врзат
И спокојно се обидувам да си го прочитам името
На камен од своите гради.

Македонија што ќе ми го запише.

Ме донесе тука и ме остави сам
И за кожата своја да се плашам.
Како на гладен волк ми се понуди избезумено
Дур да откријам дека низ тебе врви
И црниот пат за Голгота.

А изгорев за нешто како посоница над овие
драги пејсажи ...

Ме донесе патот и до она штипско ридје
Сред вжештана црвеница да плачам,
Да ајдукувам со спокојство на камен
И нож во овое месо да преболувам
Како секојдневец со најлошата клетва да ме
проколнуваш.

И свршено е се. Оглувев за секој добар збор.
Си мислам —
Од Крушево, од Стогово од кај не копав којзнае
ШТО

А ископав крвава лузна на твоето чело
И поголема на моето срце.

Оставете ме вака сам и жеден на ова возвишие
Да сонувам полено како убавее
Во благ божилак небој-земја заборавени
Кога умираат.

И потем, најдете ме така сам скаменет на тој
припек
Во црна ноќ покриен со приспив од езерена
Очите да ми гледаат далеку и срцето кајшто
не стига
Рацете да ми прегрнуваат уште неразденети
денови.

И потем занесени повторете ми ја приказната
— Реките ќе исушат, други ќе надојдат, црно
врз црно црни...
Покриете ме ,со малку небо од мојата татковина
толку
И в земи колку да не го сетам студот на туѓите.

Зла црна мисла ме гризе, ме изгриза
Небоно гори, ветриштана кории креваат
Ал сонувам ал небик сам си кобам
Песна пред тихо збогување . . .

Тешко ми е, тешко многу ми е. Ти ми беше
И крило и небо.
А ме покри неспокоен камбанине
Над три неба плочата да ми ја фрлаат.

Долу по полено, по врбацине, до срцево
Сè е така и ноќ и нож в плеќи забиен
Не ме уплашија векови со нож во туѓа рака
Ме плаши час со нож од рака своја во плеќи.

Ќе застанам пред твоето име како пред
најстрашна икона
До сена снце во црн кошмар последната
молитва да ја изречам

Ќе молам со векот на твоето име, со мојот глас.
на болник
Со топла душа на селска измореност и
простотилак

Сè дури во ова скаменето ормање без волк и
без ука
Најжилавиот корен на едно недојдено колено не
ме задави

Во неразделен прегрн ова тешко востание
Да ми ја испее песната од моето грло до твоите
спепелени пејсажи

За најразумна што ја сметав речта на твојот нож
Избезумен на овој брег ме остави да чекам

Долго, долго во страшна ноќ сведок сам да бидам
На драг словенски јазик последниот огон кота
догорува.

Па на гумно широко и болно се испружи моето
тело ко век

Да те хранам оо душата на овој ден и болка

И мост да ти бидам од твојот сон до твојата
црна јава

И тиха магла што само ќе те опиеш.

Искинете ги тие бели знамиња.
Историјата продолжува
Слободата трае.

Освен месечината освен есента освен јамката
— Ништо немаме. Сами сме.
Искинете ги тие бели знамиња.
Вистинското раѓање се крие во нас.

Искинете ги тие бели знамиња.
До гледање.
Онде над Боишта има еден бел камен
Со ненапишано име на војник.

Полека ми позаспа и ова колено
Крај тиха река безизлез што шуми...

И СТАЛО БЕЗПОЩАДНО ЯСНО:
ЖИЗНЬ ПРОШУМЕЛА И УШЛА
Ал. Блок

ПОПУСТО, МАЈКО

На Крсте Петков Мисирков

НАПРАЗНО, МАЙКО

Напразно, майко, се боиш,
Че скитане ме исхаби —
Че ти си вече можеби
От син забравена остала.

Напразно, майко, се боиш,
Та мога ли забрави аз
Немилостивата оназ,
Живот която ми е дала?

(„Безсвници“)
П. К. Яворов

Го слутам првиот чекор на усаменото
патување...
Дишам во маглишта далеку од моите ливади
зелени ...
Крварам на гола месечина под ножот на
последното ракување
Со мојот дел од време и со другарите разделени.

Не завидувајте им на спокајните.
И спокојот е вино од машкост и од бол
Магла што ги покрива нештата
Лажно да им го разубави скриениот пораз.
Не завидувајте им на неспокојните. И неспокојот
е вино
Поцрно за едно признание на малодушните
Што не умеат да се вратат во измислената земја
На добрите војници на сонот.

Завидете им на бездушните, на глупите
завидете им
што истекуваат со брзите води на сомненијата
Во едно проколнато царство во кое
И боговите каењето го крштеваат за грев.

Црна е таа судбина да се гледа оо срце и не со
очи...

Само детето е твоја крв и има право на утешување.

Зашто едни патишта свршуваат без да почнат.

И други до вистинско откривање продолжуваат.

Може е време да се говори со јазикот на

молитвата кон себе

И да се отпатува кон нови брегови

Сеедно до каде ќе се стигне кога веќе постојат

И кота туѓо е сè за туѓ штом се имаш и мериш.

Бездруго, почнува бесконечноста на денот.

Каменот е незаменлив говор на јунаците.

Веќе започнува играта на крајот

И тоа е единствената болка што може би

начнуваат нови искушенија

Зашто како да се изуми дека и признанието не е

достоинство

И дека е измислено величие својата тајна

Кога само детето е твоја крв и има право на

утешувања

А тебе никој те нема и ти никого немаш . . .

Самик . . . И морен!

Спи, почшта, не буди се неверна игро на
изморените!

Подмолно рове сомнението, но, веќе е касно.
Не се никаква маѓија мените на годишните доба
И ене веќе црвенеат првите трендафили.
Те молам скини го најсвежото цвеќе и украси го
Својот пат пред време со една утеха дека не се
враќа
Беокрајното поле на болката штом веќе се изоди
И штом веќе се е докрајчено и глупо.

Пружи ја таа бела дланка и јужните ветрови
ќе дојдат
Да ја скријат таа добрина не како мртво тело
Туку како убавина. Како ѕвезда
По која несреќните попусто ќе посегаат.

Те молам пружи ја таа бела дланка и не плаши се.
Усамена и ноќта истрајува само една ноќ.
Се е така спокојно кај оној длабок јаз со два брега
Но, ти сепак прифати го подалечниот.
Дали да се отруе или да остане
Таква каква што е крвта на сè?
Да се докрајчи со едно, макар и грешно знаме
Или пак и без него за друго да не се прифати?

Ништо веќе недостасува, сè е околу и сè е тука.
На една јамка се обесени и она што беше и она
што е.

Ниту е делнично белото ниту ненужно црното
Во име на најпоетичната религија на
пристигањата.

Летото е нова игра и земјата некаде распукува
(Околу коренот, во рамноденицата или во летото
на птицата)

Зашто, сепак, треба да се дочека есента, сеедно
што е лоша боја

Покорно и невратнина.

Богата е и неповторлива играта на мените ...
Нејната мудрост има еден почеток и многу
краишта

Па, сепак, — на голеина се останува
Зашто е дволична секоја игра.
Но, треба ли да се презира она што мудро
не окончува

(Половина од тоа претходно е оемислено.
И половина продадено. Но, не пречи ништо.
За да не сврши мудро бурната игра на мените).

Да биде честит празникот на белите мугри!
Раѓањето не е само судбина на проколнатите.
Веќе се располовува и летото на грозна вршидба
и маја,
Во коските начнуваат нови грозници и страв.

Да се вратиме, бездруго да се вратиме
Никој тоа не може да го спречи.
Да живееме без богови, но, бездруго со тревки
И со многу причини да размислуваме сè уште
И пак да дојдеме до крстопатот мравките
Каде што бдејат врз сонот на изморените патници
Зеленото каде што се двои на приспива и сонување
И каде сепак не се опстојува спокојно.

Да заминеме далеку и пак тука да бидеме
Никаде осовен тука и како неделими и како
невверници
Кајшто се раѓа најдолшот сон на беапатникот
И каде вратот не смее да се стави на ниедно
несигурно јаже.

Еве сме како луѓата на последната ветрометина
До сена сонце треба да биде сосема јасно сè
Малку покасно начнува најубавата ноќ
За вистинско крштевање на презирот.

Тоа не ќе биде ниту порака ниту сомневање
никој нема ништо од лажните завери
Храброста е најнужно време и мигот е толку скап
Колку што е одвеќен стравот од есента.
И пролетта се враќа како поразот, ете една утеха,
За убавото нема години и без него не може да се
умре

Допрва ќе надојдат тие времиња во кои
Достоинството ќе се раѓа во коренот на цвеќето.

Тоа ќе биде вистинска магија од снага
На мечот ќе расцути ружа
Меѓу бреговите ќе потече мит
А робот ќе биде уште подалеку од слободата.

Не бранете го ова што е. Колнете се во она
што ќе дојде!
Денот превали и нов ќе стигне и друг требе да се
чека!
Ео крвта нѝ е да се презира, да се мрази племето
на пророците
На помории и последни целованија!
Не бранете, не бранете ништо што прилега на
убаво

Сè постои за она што уште не постои
Сè е тука за она што уште не е тука
Коленичете само пред непокорот како пред
судбина!

Ете уште една добра ноќ со која се разговара,
Во сињак и зима моите прозорци гледаат,
Бездомните се родени за презир или утешувања
Забравени крај прозорец во сињак и зима

загледани...

Мрачно е, но, во душата највеќе...
Од каменот до јамката ја барам мојата мала ѕвезда
Што ме загради со очај и неверства.
Се покорувам но кој знае кој пат на тој закон
И не се обидувам да изречам ниту еден збор:

Од молчењето, понекојпат, нема посилна реч.

Мрачно е, но, во душата највеќе...
Не сум поразен, но, горчината ми станува крв.
Зашто така просто е да бидеш немоќен
И зглавјето под тебе кога ќе се плаши
И кога зад тебе твојата сопствена сенка е готова
Да го открие патот по кој и летото одминува

Ќе те напушти и остануваш безмилосно сам. Само
болката е твоја.

Темно е, но, во душата највеќе . . .
Неумоливо се делаам на својот крај и својот пат
што негде ќе продолжи

Зашто и маглата и летото и душата разделена е
на две
И не обвинувајте никого што во крвта на детето
Владее законот на мајката
И што ако ја нема — те нема.

Да си благословена неизмислена земјо од поетите!

Остарувам. Ете го и тоа поразно признание ако ти
треба...

Надојдоа години е еве и со староста
Толку многу си приличиме еден на друг
И веќе не ми остана ништо
Освен горчливата тишина на усаменоста
И да те мразам оваа што си,
За да те создавам од твојата робија
И од траењето на вековите зад тебе.

Поземи ме поапокојно да ја минам оваа ноќ
Среќен по еден неумолив закон што остануваш
Зад се што раѓаш
Зашто никој не измисли ништо попросто од твоето
самување
И ништо повечно од законот неделима да е
Прегратката со мајката и со несреќата.

Не изнајдов таков збор со кој да те измолам
На човека, напати, и нежности му требаат и
сништа

Но, што кога веќе мора така да биде
И кога кој знае по кој пат морам да погледнам
Во оние црници
Низ кои блага ноќ ми ветува починка и поспива...
О, ти благодарам што ме удостои
со најдостоинственото боговите што те дарувале:
— Мојата постела да биде најизмислена реч
Сè дури не те изнајдам.

По кој знае кој пат ми недостасувате неми
далечни долини . . .
Ноќта ме стигна и зората ме остава на прозорец
усамен да чекам.
И надвор е зима и во душата глас на дивина
и чужди голини
И потем пак: у бога сам жеден за капка и сит од
полна река.

Оставете ме само оваа ноќ да владеам со светот
и со родината.
Да ја осмислам болката со мојата реч и крв
Сеедно што ќе ме најдете мртов на дланките на
безумствата и на вината
Но, голем што сум ваш и сеедно што не сум прв.

Оставете ме сам далеку од сите добргани и неба
Неразумно прост еднакво да мразам и сакам
Да завивам по неја како по мајка на плодот што
му треба
И на која и в земи ќе и ја бакнувам морната рака.

Веќе е ноќ и патот до мојата татковина
Не го доодев

Далеку пред да се родиш
Оплодена е твојата крв со најсуровиот закон
Без исповеди и дволичења
И не размислувај ниту еден миг
Од твоето небидие — нема поблизок пат до
татковината.

Зад оној рид
Крепко тоне кој знае кој столетие
И јужни ветрови чекаат јаболкницине . . .

Дали ќе ме изнајде векот на кој му припаѓам
Или неук за двојничења
Ќе ме заборави?

Мал е тој свет,
Таа земја е мала
И коренот таму до болка длаби
Зашто јас не ги измислив вистините
Туку крв и неделимо се мое да им бидам роб
И сеедно што така мора да биде...

Легни со отворени очи и молчи!

За оној што освен јазикот на болката
Не говори ниеден друг
Се симиња една долга ноќ
И преку многу планини
Некој тагува по него . . .

Ти си како крај. Нужна како кореи
Што ја лачи крвта
Што го осмислува траењето ...

Да си благословена бојо на поемите и на луѓите.
Да си благословена слободо што ме роди да
патувам

Во една глува доба
Како судбина поразен од магли и од самина.

...

Во вратика распролетува полено...
Самик и далеку
Ги прекрстувам рацете и спокојно легнувам во
правостоина.

